

Kurią pusę pasirinksi tu?

Reikalingos priemonės: projektorius, kompiuteris (filmukui parodyti), atspausdinti situacijos aprašymai vaikams

Užsiėmimui reikalinga erdvė be stalų, kurioje vaikai galėtų lengvai judėti. O taip pat rekomenduojama vaikams sėdėti ratu (be stalų), kad gerai matytų vienas kitą ir galėtų diskutuoti. Jei reikia – susitarkite su vaikais užsiėmimo taisyklės, pvz. kalbame po vieną, nepertraukiame vienas kito ir pan.

1. Apšilimo pratimas: ar tu...

Vaikų prašoma susėsti ratu ir pasakoma, kad bus užduota jiems keletą klausimų, į kuriuos jie galės atsakyti TAIP, NE arba GALBŪT. Tačiau, norint atsakyti TAIP, reikės ištiesti rankas į priekį, NE – susikryžiuoti rankas ant krūtinės, o GALBŪT – mojuoti į viršų ištiestomis rankomis.

Pateikiami tokie klausimai:

- Ar jums patinka žaisti žaidimus?
- Ar jums patinka vasara?
- Ar jums patinka pertraukos mokykloje?
- Ar jums atrodo, kad mūsų mokykloje saugu?
- Ar mokykloje yra suaugusiųjų, su kuriais galite pakalbėti apie svarbius dalykus?
- Ar žinote, ką daryti, jeigu pamatote, kad jūsų draugas nuliūdo?
- Ar įmanoma įskaudinti kitą žmogų, to nenorint?
- Ar lengva visada būti geru draugu?
- Ar kada nors padėjote draugui?
- Ar išdrįstate pasakyti, ką galvojate, nors žinote, kad kiti gali nepritarti?

Po pratimo – trumpa diskusija tokiais klausimais:

- Sunku ar lengva buvo pasirinkti atsakymą? Kodėl?
- Koks klausimas jus vertė ilgiausiai pagalvoti prieš atsakant?

Apibendrinimas: *kartais patenkame į sudėtingas situacijas ir neretai nedrįstame daugeliui žmonių matant pasakyti tai, ką iš tiesų galvojame. Pavyzdžiui, jei daugelis vaikų tyčiojasi iš jūsų draugo, gali būti sunku ir nedrąsu jį apginti. Tai gali liūdinti jus, versti jaustis nesmagiai. Svarbu mums šiandien aptarti, ką tokiose situacijose būtų galima daryti.*

2. Kurią pusę pasirinksi tu? Patyčių situacijos analizė

Vaikams pateikiamas scenarijus, kuomet jų bendraamžis papuola į situaciją, susijusią su patyčiomis ir jie turi aptarti, kaip galima tokioje situacijoje elgtis. Kviečiama įsijausti, ką kiekvienas situacijos dalyvis galėtų daryti įvykus šiai situacijai ir po jos. Iš pradžių perskaitoma situacija garsiai ir prašoma kiekvieno vaiko pagalvoti, kaip jie elgtųsi, kokį sprendimą priimtų, kaip paaiškintų, kodėl tokį, o ne kitokį. Galima paprašyti keleto vaikų pasidalinti savo mintimis, kaip jie elgtųsi tokioje situacijoje, tačiau kol kas svarbu neįvardinti tinkamų ar netinkamų situacijos sprendimų, o tiesiog pasakyti, kad vaikai išties gali įvairiai reaguoti į tokią situaciją.

Vėliau vaikai suskirstomi grupelėmis po 4-5 ir prašoma bendrai sugalvoti sprendimą, kaip galima būtų išspręsti aptartą situaciją – galbūt patyčias patyręs vaikas ką nors gali padaryti, kad pasijustų geriau? O gal patyčias stebintys vaikai gali kažką padaryti, kad situacija pasikeistų? Kviečiama šį sprendimą pavaizduoti bendrame grupelės piešinyje.

Svarbu! Scenarijuje naudojami vaikų vardai – rekomenduojame juos pakeisti, jei vardai sutampa su klasėje besimokančių vaikų vardais ir naudoti kitokius.

Pateikiamas scenarijus:

Pertraukos metu visi vaikai susiruošė žaisti „kvadratą“. Tai smagus žaidimas, kai dvi komandos bando mesti kamuolį taip, kad jis pataikytų į priešininkų komandos kurį nors narį. Tuomet tas narys iškrenta iš žaidimo ir eina pailsėti, kol kiti žaidžia. Taigi žaidimo tikslas - stengtis išsisukti nuo atskriejančio kamuolio. Reikia daug bėgioti ir galima visiems smagiai prisijuokti!

Prieš pradėdant žaisti reikia sudaryti dvi komandas. Paprastai tai neįvyksta taip greitai – reikia gi sugalvoti, kaip tai padaryti. Iš visų vaikų stipriausi buvo Domas ir Arielė, tad jie pasiūlė būti komandų kapitonais. Niekas neprieštaravo. Komandų kapitonai turi teisę rinktis savo komandų narius. Pirmasis savo komandos narį rinkosi Domas. Jis sušuko pirmojo jo komandos nario vardą – „Alina!“. Tuomet šūktelėjo Arielė: „Kristis!“. Ir taip paeiliui Arielė su Domu rinkosi savo komandos narius. Liko tik vienas nepasirinktas žaidėjas – Ausma. Domas atsisakė Ausmą priimti į savo komandą. Arielė taip pat ėmė juoktis, kad tokio apgailėtino žaidėjo niekam nereikia ir pasiūlė Ausmai geriau iš tolo pasižiūrėti, kaip jie žaidžia ir nelįsti prie jų. Domas taip pat šūktelėjo visiems, kad Ausma yra apgailėtinais atrodanti, tad visus kas girdi, paragino nepriimti Ausmos į bet kokį žaidimą: „va šitos tai nieks niekur geriau neimkit!“. Arielės ir Domo komandos nariai reagavo į šią situaciją skirtingai: vieni juokėsi, kiti užjaučiančiai stebėjo Ausmą, tretie nekreipė dėmesio į visa tai ir ragino greičiau imti žaisti. Ausma atrodė suglumusi ir labai liūdna.

Užduotis vaikams: Aptarkite grupelėje, kas šioje situacijoje galėtų padėti Ausmai, ką ji ar kiti vaikai galėtų padaryti, kad Ausma jaustųsi geriau, nebūtų atstuma ir visi vaikai galėtų

džiaugtis žaidimu. Sugalvotą šios situacijos sprendimą nupieškite ir savo piešinį pristatykite klasei.

Kai vaikai atlieka užduotį, grupelės pakviečiamos pasidalinti savo sprendimais pavaizduotais piešiniuose. Po to, kai vaikų grupelės pristato savo piešinius ir sugalvotais sprendimais, padiskutuokite su vaikais:

1. Koks patyčias stebinčių vaikų elgesys gali padėti jas sustabdyti?
2. Kur galima kreiptis pagalbos, kai matome ar patiriame patyčias?

Priminkite vaikams, kokiems suaugusiems mokykloje ar namuose jie gali pasakyti apie patiriamas ar stebimas patyčias.

3. Socialinės reklamos „Raudonplaukis“ peržiūra ir užsiėmimo apibendrinimas

Parodykite vaikams „Vaikų linijos“ adaptuotą socialinę reklamą „Raudonplaukis“ (<https://www.youtube.com/watch?v=mK9W2c2kZGk>)

Po reklamos paklauskite vaikų:

- Kaip jautėsi berniukas, iš kurio kiti vaikai šaipėsi?
- Kodėl vyresnis berniukas taip pat nusidažė plaukus raudona spalva?
- Kaip tai pakeitė besityčiojančių vaikų elgesį?

Apibendrinimui įvardinkite:

- Stebėdami patyčias neretai turime apsispręsti, kaip elgtis ir reaguoti. Prisijungdami prie patyčių, juokdamiesi iš kito vaiko patys tampame patyčių dalimi ir sukeliame kitam skausmą. Pasirinkdami nesityčioti ir padėti tiems, kurie susiduria su patyčiomis – kuriame saugesnę aplinką ir sau ir šalia esantiems.
- Kartais užtenka nedidelio veiksmo, kad patyčios nebesitęstų ar bent šiek tiek sumažėtų. Užtenka nesijuokti iš „kieto“ kitą vaiką žeminančio bajerio – ir tai jau gali sumažinti norą kitą kartą tokį pat „bajerį“ pasakyti.
- Užstoti patyčias patiriantį vaiką gali būti nedrašu ar net nesaugu – svarbu apie pastebėtas patyčias informuoti suaugusiuosius mokykloje.

ŠALTINIS: „Vaikų linija“, bepatyciu.lt, 2018